

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל

רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402 טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש כח' תמוז תשע"ג: הדלקת נרות: ירושלים 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:35 ר"ת: 9:05

פרשת מטות – מסעי

שמירת הדיבור

לזכרו ולע"נ הטהורה של רבינו הגאון
רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל
במלאת שנה להסתלקותו

"ותגזור אומר ויקם לך"...

בשנת תשכ"ט בא אברך תלמיד חכם לפני הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי-הסטייפלר זצ"ל וסיפר שלקה בלבו והרופאים קבעו שעליו לעבור ניתוח מסוכן שסיכוייו קלושים, והוא מבקש ברכה, לעבור את הניתוח בשלום.

"מהיכן אתה?!" התענין הסטייפלר. "מירושלים" - ענה. "ומירושלים הגעת לכאן?!!" - תמה הסטייפלר - "דע לך, שבירושלים מתגורר צדיק גדול שדבריו נשמעים בשמים, ואם יגזור שתזכה לחיים בריאים, יקיימו בבית דין של מעלה את ציוויו. הוא רבי יוסף שלום אלישיב, גש אליו, ותבקש שיגזור שתעבור את הניתוח בשלום!"

שמע הגרי"ש אלישיב זצ"ל מפי האברך על הניתוח הצפוי וברכו. אך לא הבין מדוע אין הלה מרפה ממנו ומבקש "שיגזור". מה לגזור, מי הוא שיגזור. אבל האברך ביקש והתחנן. הוא טען שרק כך יושע.. לבסוף נעתר לו הגרי"ש ואמר: "ניחא אני גוזר!"

וכיום, קרוב לחמישים שנה לאחר הניתוח, מתהלך האברך, שהזקין בינתיים, בבריאות איתנה!

וסיפר הגאון רבי דוד כהן שליט"א (ראש ישיבת חברון): הגרי"ש אלישיב ביקש ממני על בחור שלמד בישיבת חברון והתדרדר והגיע לשיבה נחשלת, עכשיו חשקה נפשו ללמוד כראוי ומבקש לחזור לחברון הוא ניסה ונדחה. מדוע לא יקבלוהו?

הסברתי: "הבחור כבר יצא מהמסגרת ומי יודע "האם חזרתו חזרה" אמר לי הגרי"ש: "ייהיה טוב הוא ישב וילמד". הוספתי וטענתי: "לאור עברו יהיה לו קשה בשידוכים ומי יודע מה יהיה בהמשך". הניף הגרי"ש ידו בביטול: "בתוך שנה יתארס!" זה היה בחודש תמוז. בתמוז בשנה הבאה, התארס!

ומעשה נוסף: הרופא הנודע ד"ר אהרלן וייס מארה"ב-קרדיולוג חרדי שהגרי"ש סמך עליו והתייעץ עמו רבות בנושאים שונים ברפואה. ביקש מהגרי"ש ברכה שייצא זכאי בתביעה שהגישו נגדו בארה"ב על סכום עתק. ואכן ברכו הגרי"ש שיצא זכאי. גזר הדין היה אמור להנתן בשלושת השבועות של בין המצרים. בגמרא (תענית כט:) יעצו שלא להתדיין בזמנים אלו עם נכרי, על כן שאל את הגרי"ש: האם לא כדאי לדחות את הדיון?

השיב לו הגרי"ש: "כבר נגזר במרום שתצא זכאי ומדוע לדחות?! ו" וכך הוה!

ישא ברכה

להשמר בכל דיבור שיהיה בו רק תועלת וברכה לו ולזולתו, ולא נזק ח"ו!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

ומובא בשם האר"י ז"ל (ליקוטי תורה - פר' עקב) לבאר: "לא יחל דברו" - לא יעשה דיבורו חולין וזול, אלא ייקר כל דיבור היוצא מפיו. שכן כל דיבור פועל גדולות ונצורות בעולמות עליונים לטוב או למוטב. אם דיבוריו טובים וטהורים משפיע רוחניות וקדושה. בורא בהם סגורים. ואם ח"ו דיבוריו רעים ואסורים, פועל בסט"א ח"ו. נברא מהם מלאך רע ומשחית המקטרג עליו תמיד. זהו שנאמר: "ככל היוצא מפיו" - למטה "יעשה" למעלה.

כתב רבי יהודה החסיד ז"ל (בספר חסידים - תקמב): לא יוציא אדם דבר מפיו, אלא אם כן יודע שרצון הבורא בדבר, ואז "ותגזור אומר ויקם לך".

ומובא (בשם ספר עבודת ישראל): כאשר מייקר האדם כל מילה היוצאת מפיו שלא תהא לבטלה שוקל בפלס מילותיו. עליו הכתוב אומר "ככל היוצא מפיו יעשה" - ברכותיו מתקיימות, וכל דיבור שלו נחשב כגזירה שיש למלאה. כפי שאמרו חז"ל: "ותגזור אומר ויקם לך - צדיק גוזר והקב"ה מקיים!"

וכל כך למה? מבאר כ"ק האדמו"ר מאז'רוב - רבי משה יחיאל אפשטיין זצ"ל (בספרו באר משה) משום שבכח שמירת הדיבור זוכה להיות בעלים עליו, עד שכל דיבור שיוצא מפיו מתקיים וזה ענין תורה שבעל פה. לא אומרים "תורה שבפה" אלא ש"בעל פה" לרמז על כך שלומד התורה חייב להיות אחראי ואדון לפיו, שלא יהיה מופקר, ואז זוכה למעלת תורה שבע"פ.

מכאן נבין מה שאמרו חז"ל (כתובות עד): "חכם עוקר הנדר מעיקרו". דמכיוון שכל מעלת הנדר נובעת מחשיבות הדיבור, שהרי "ככל היוצא מפיו יעשה", לפיכך החכם ששפתותיו הם בשמירת הדעת ובזהירות הדיבור, יש בכוחו לעקור את הנדר מעיקרו ולבטלו.

עלון "איש לרעהו" פרשת מטות - מסעי הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת דאלה נחמה בת ר' שמואל משה ז"ל

שיום היאהרצייט הל ביום ד' מנחם אב

הוקדש ע"י הילדים

משפ' אסתר בילדר-בני ברק, משפ' מרדכי מנדל-וינה, משפ' יצחק פישר-פתח תקוה, משפ' יפה הרשקוביץ-נחלים

"ככל היוצא מפיו יעשה"

להיות נאמן בדיבורו ולקיים הבטחות שהוציא בשפתיו [אף שלא בתורת נדר]!

נלמד מהפסוק: "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (פרק ל-ג)

וכתב השל"ה הק': לכאורה "ככל היוצא מפיו יעשה" מיותר [אחר שכבר כתב "לא יחל"]?! אלא מכאן תוכחת מוסר לאדם שיהיה נאמן בדיבורו וישמור מוצא שפתיו אף שלא היה בדרך נדר ולא היה מחוייב בדברים. כענין שאמר משה רבנו לבני גד וראובן "והיוצא מפיהם תעשו". ופירש רש"י, שקיבלתם לעבור למחלמה עד כיבוש וחילוק.

כתב רבינו יונה ז"ל (בשערי תשובה שער ג-טז): "הנה יש עונש באיחור הנדרים והצדקות אעפ"י שמשלם אותם אחרי כן, ואם נדר אדם לתת צדקה לעניים, חייב לשלם אותו מיד. ואם מדרך השכחה יארע לו איחור הנדרים, אף גם זאת עונש יענש, כי אחרי שהוא יודע שהשכחה מצויה באדם, היה לו לזכור נדריו ולהעלותם על לבו תמיד לבלתי ישכחם."

הבאנו בעבר את דברי המדרש (תנחומא-וישלח) המופלאים: בא וראה, כשהלך יעקב לארם נהרים מה כתיב שם? "וידר יעקב נדר לאמר".... הלך ונתעשר ובה וישב לו ולא שילם נדרו, הביא עליו עשוי וביקש להורגו, נטל ממנו כל אותו דורון עזים מאתים. לא הרגיש, הביא עליו המלאך... שנאמר "ויותר יעקב לבדו ויאבק".... וכך באו עליו צרת דינה וצרת רחל עי"ש.

ממשיך המדרש: "אמר הקב"ה, עד מתי יהא הצדיק הזה לוקה ואינו מרגיש באיזה חטא לוקה, הריני מודיעו שנאמר "ויאמר אלוקים אל יעקב קום עלה בית אל" וגו'... לא הגיעוך הצרות האלו אלא על שאחרת את נדרך... (עיי"ש).

ואמר הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שיש ללמוד מדברי חז"ל אלו מוסר-השכל נוקב, לכל אדם שמגיעים אליו צרות רבות ורעות רח"ל ובדרך נס ניצל מהם, ואז מודה הוא להשי"ת ונודר נדרים מתוך הודיה והכרת הטוב על כל הטוב אשר גמלהו ממצוקותיו, ולא חש ולא מרגיש שכל מה שהגיעו זה בעצם מאותה סיבה שנדר נדרים בעבר ואיחר מלשלם, והוא בסכלותו מנסה לתרץ עצמו שהמצוקות שהטרידוהו הם שעיקבוהו מלשלם נדריו, ולא שם אל לבו שההפך הוא הנכון: בגלל שאיחר מלשלם באו עליו הצרות וטרדוהו.

"היוצא מפיו יעשה"

בשנת תשנ"ו ביקש אברך מהגרי"ש אלישיב זצ"ל שיהיה סנדק לבנו והסכים. והנה בבוקר יום הברית טילפן נאמן בית הגרי"ש, ר' חיים כהן שליט"א והודיע שהרב לא יוכל להיות סנדק משום שבלילה לא הרגיש בטוב והובהל אליו רופא וסדריו השתנו. אך הוסיף שהגרי"ש אמר שאם לא יהיה סנדק הפעם הזאת, יהיה סנדק בפעם הבאה.

באלול תשנ"ט התקשר שוב אותו אברך לבית הגרי"ש וביקש להזמין לסנדקאות בבית ההחלמה בטלז סטון. אמרו לו בני הבית: אין כל סיכוי שיהיה אצלך סנדק, שכן הוא אינו יוצא מירושלים אף לסנדקאות.

ביקש האברך: תזכירו לו שלפני שלוש שנים אמר שיהיה סנדק בפעם הבאה... ואכן, לתדהמתם, נעתר ובה. [לשמור מוצא שפתיו]...

קירוב רחוקים

לקרב את החוטאים ואת הנחשלים – להדריכם ולכוונם לדרך האושר שבחיי תורה ומצוות!

נלמד מהפסוק: "זהקרייתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה" (פרק לה-יא)

לומדים מפסוק זה - אומר בעל חידושי הרי"ם - כיצד יש לנהוג עם אדם כזה שנכשל בעבירה חמורה, וכעת הריהו נדרף, ונפשו מרה עליו על שהרג נפש בשוגג, וכאילו אינו מוצא לו מקום בעולם. שאז מאיר לו הקב"ה פנים ואומר לו: "ושמת לי מקום" - עדיין לא אבדה תקוותך. יש לך אכסניה בה תנצל מרוצפי נפשך. בדרך זו גם עלינו לנהוג: לתת סיכוי ותקוה טובה לחוטאים. לא להתייאש מהם, לא להרחיקם ולעזבם בדרך הקלוקלת. אלא לקרבם, להדריכם ולכוון להם את הדרך העולה בית ה'.

חז"ל שואלים בגמרא (נדרים לב.): מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים? ומשיבים: מפני שהפריש בני אדם מלהכנס תחת כנפי השכינה. כשאמר לו מלך סדום "תן לי הנפש והרכוש קח לך" (בראשית יד-כא), שמע ונתן לו. [ואילו היה מעכבם לעצמו, היה יכול להכניסם תחת כנפי השכינה].

על זה תמה הגאון **רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל** (בדברי אגדה): הלא אברהם אבינו שם לו למטרה להפיץ את אור האמונה בהשי"ת וכל עיסוקיו היו להכניס נפשות תחת כנפי השכינה, וכפי שלומדים זאת חז"ל מהפסוק "את הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית יד-ה), וא"כ נשאלת השאלה: היאך ויתר אברהם אבינו בידועין על אותן נפשות שכבר היו תחת ידו והחזירם לסדום!?

ותירץ הגרי"ש, שבתחילה אמנם סבר שתלמידים הם כבנים כפי שדרשו חז"ל (סנהדרין ט.) שהמלמד בן חברו תורה כאילו ילדו. ובמיוחד לוט שהיה קרוב אליו גם מצד הקירבה המשפחתית. אך כשנוכח אברהם לראות, לאכזבתו הגדולה, את שאירע ללוט שפרש ממנו ובחר לגור בסדום הרשעה, רפו ידיו, ונטה להתייאש מפירות טיפוחיו. כי אמר לעצמו, אם האדם הקרוב לו ביותר שאף קלסתר פניו דומה לו, ברח לסדום, מי יערב לו שתלמידיו האחרים, שהשקיע בהם את מירב כוחו, לא יעשו כן.

זו הסיבה שכאשר נפלו לידי אותם נפשות מסדום, היה נכון לוותר עליהם, כי דן ק"ץ בעצמו: אם לוט בן אחיו שהצילו במסירות נפש, חזר לסדום, על אחת כמה וכמה שהם יחזרו...

אך התביעה שהייתה על אברהם והגזירה שבאה בעקבותיה, מלמדים אותנו שאין להתייאש משום אדם באשר הוא. וכשם שלא התייאש הקב"ה מבני ישראל שהדרדו במצרים למי"ט שערי טומאה וגאלם והכניסם תחת כנפי השכינה, כך אין לנו להרחיק את החוטאים ולנטושם בדרך הקלוקלת, אלא עלינו לקרבם, להדריכם ולכוונם לדרך התורה והמצוות.

אל יאוש...

מעשה במשפחה שהתפרקה רח"ל. האב נשאר חרדי והבנים הגדולים התחנכו באורחותיו, אך האם גלשה לפשרנות והיתה ל"דתייה-מסורתית" וסחפה עמה את הבת. הבן הקטן נשאר אצל אביו אבל נקרע בין עולמו של אביו להסתת אמו, מה שגרם לו לנחשלות בלימודים ולרפיון רוחני עד שהגיע למדרשה תומכת בחסותו של הר' **דוד לוי** אחיינו של הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

לקראת ליל הסדר רצתה אותו אמו בביתה, ואביו התנגד בחריפות. הרי ליל הסדר הוא ליל החינוך - "והגדת לבנך". ומה עוד שאמו הזמינה אורחים חילוניים. מה יראה שם הנער האומלל? החליט הר' לוי לשאול את **פי הגרי"ש אלישיב**.

הורה הגרי"ש ללמד את הנער את דיני הפסח וליל הסדר על בוריים, ולשהות בבית אמו... ואכן למד הנער בשמחה את הלכות הכשרת המטבח ואורחות ליל הסדר.

נסע הנער לבית אמו, והנה שוד ושבר: אמו חלתה ורותקה למטה. והנער השתמש בכל הידע שצבר. הוא הכשיר את המטבח וקנה את המצרכים לפי ההוראות שקיבל. עקב מחלת האם ביטלו האורחים החילוניים את בואם. והנער ערך בעצמו את הסדר לאחותו!

העובדה הזו ששמכו עליו בניהול הסדר כהלכתו ותיקונו, חיזקו אצלו את הבטחון העצמי ותחושת האחריות. עד שניתן לומר שאותו פסח חולל מהפך בחייו. התעלה בלימודיו והמשיך בישיבה קדושה.

ישא ברכה

לא להחניף לרשע [ולא לשבח על מעשיו הרעים כדי למצוא חן בעיניו] !

נלמד מהפסוק: "ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה כי הדם הוא יחניף את הארץ" (פרק לה-לג)

ואמרו חז"ל בספרי: ולא תחניפו את הארץ - הרי זו אזהרה לחניפין. וכתב בספר יראים (סימן נה): ציוה יוצרנו בפרשת ואלה מסעי "ולא תחניפו את הארץ" וסמך ליה "ולא תטמא את הארץ" מאלו למדנו שהמחניף נקרא מטמא את הארץ ועובר בשני לאוין "ולא תחניפו" "ולא תטמא" וגורם לשכינה שתסתלק מישראל.

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א (בחשוקי חמד) מגבאי צדקה שטרם לאסוף כסף למגבית קימחא דפיסחא, והנה נודע לו אודות עשיר מסויים שנהוג לתרום סכומים עצומים לנצרכים ולמוסדות צדקה, ובמיוחד כאשר משבחים אותו ומחניפים לו ואז הוא תורם הרבה בנפש רחבה, אלא שהוא נשוי לאשה נכריה רח"ל. אותו גבאי שלח מכתב לעשיר, ובראש המכתב העתיר עליו שבחים רמים וסיים בתיאור מצבם העגום של העניים. ואכן כשהעשיר קרא את המכתב, לבו נפתח והוא שלח סכום נכבד לגבאי. ואולם כעת נוקפו לבו, שאמנם כאשר כתב את דברי החנופה כוונתו היתה לרווחת העניים, אך חושש שמא עבר על איסור חמור של חנופה לרשע ונפשו בשאלתו האם נהג כדן או לא?

והביא הגר"י בתוך דברי תשובתו מעשה דומה שדן בו הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (בשו"ת אגרות משה או"ח ח"ב סימן נא) ברופא יהודי ומפורסם שרבים צריכים לו והוא בעל מדות טובות ובעל צדקה ומטיב לאחיו היהודים אבל נשוי הוא לנכריה. והתעוררה השאלה האם מותר לכבדו בפתיחת ארון הקודש בבואו לבית הכנסת, כי חוששים להרחיקו מהקהילה, הצריכה לשירותיו.

על שאלה זו השיב רבי משה, כי עיקר הנידון בזה הוא איסור חנופה שמקורו הוא במשנה (סוטה מא): עיי"ש. ואפשר שכל איסור חנופה הוא רק בכגון זה של "אגריפס" שמסכימים על האיסור שעובר, אבל להחניף בעניים שלא שייכים לעבירה שעובר כגון לשבח במעלות שיש בו או לכבדו בפתיחת הארון שהוא ענין כבוד בעלמא ואין בכך הסכמה למעשיו הרעים, אין זה בכלל חנופה האסורה.

לפי"ז, היה מקום לומר גם בנידון שלנו, מכיון שכל השבחים שניתנו לעשיר לא היו אלא לצורך נתינת הצדקה לעניים, יתכן שבכה"ג מותר. אך למעשה יש לחלק בין המקרים: המקרה של הרופא, הרי יש בו צורך חיוני להצלת הציבור וגובל בפיקוח נפש ולכן היה מותר לכבדו באופן שברור שכל זה הוא מחמת הצורך בשירותיו של האיש, אבל במקרה של העשיר אין הטר לעבור על האיסור רק כדי להרבות בצדקה, ולכן נראה שהגבאי עבר על איסור חנופה.

ואולם גם במקרה של הרופא שדן בו האגרות משה, העיר הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל: אפילו אם נניח שאין בזה חנופה, אבל וודאי יש בזה משום בזיון לתורה שעושים בה שימוש למטרת פיוס הרופא כדי שישאר בקהילה. ולמרות שרפוי חולים היא מטרה חשובה, בכ"ז אין להשתמש בתורה ולמוסרה ביד בלתי רצויים כדי להפיק ממנה תועלת לרבים. [וכל שכן שאין להשתמש בחנופה לצורך צדקה לעניים].

וכשנשאל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א בנידון האמור [האם מותר חנופה לצורך צדקה], אמר, שכסף זה הוא מאוס, ואין ראוי להשתמש בו לצדקה אלא ראוי להשיבו לעשיר, ועל כגון זה נאמר במדרש (ויק"ר ג-א) טוב מי שהולך ופועל ועושה צדקה משלו ממי שהולך וגוזל וחומס ונותן צדקה משל אחרים וכו' וכך גם כאן, העשיר עושה עבירות, וכדי לכפר על העבירות שלו [או להרגיע את נקיפות מצפונו על כך] הוא מחלק כסף לצדקה.

שלא להכשל באיסור חנופה...

מעשה אירע בתלמיד חכם שנוקק לנסוע עם ילדו לטיפול רפואי בבית חולים בחו"ל. ביקש הלה מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל עזרה בכך שישפיע על מקרוביו שיסייעו בידו כאשר יגיע לעיר בה נמצא בית החולים.

כמוכן שרבי יחזקאל נרתם מיד לעזרתו. הוא נזכר ברבה של קהילה הסמוכה למקום, אותו רב היה פעם תלמידו ויש לו עליו השפעה.

ישב רבי יחזקאל והחל בכתיבת האיגרת, כוונתו היתה לנסח פניה נרגשת לרב ההוא כדי שישגי עזרה לתלמיד חכם. אלא שמיד לאחר המלה הראשונה נזכר רבי יחזקאל שאותו רב אליו הוא פונה, אין רוח חכמים נוחה הימנו עד כדי שאי אפשר לתארו בתואר "הרב".

לא ידע הגאון לשית עצות בנפשו: לכתוב "הרב" אי אפשר שהוא נגד האמת, וממילא כל שבח כזה לאדם שמצד מעשיו אינו ראוי לו יש בו משום חנופה, ואילו לפנות אליו ללא תואר כלל, גם זה אי אפשר...

כמו תמיד היתה גם הפעם תפלתו שגורה לו על פיו, וכבן המתחטא לפני אביו, שם פניו כלפי בוראו, ומן השמים השיאו לו עצה טובה: המכתב נכתב בשפה האנגלית, והפניה הייתה ממילא בתואר "ראביי", וכידוע תואר זה אינו מוסב דוקא על מי שראוי להקרא רב.

חשוקי חמד - פאה

"מוטב כבר שאהיה רב..."

ידוע היה הגאון רבי אברהם אביש זצ"ל בענוותנותו הנדירה. כאשר הגיעו אליו ראשי הקהל מקהילת פרנקפורט לבקשו להיות רבם, השיב להם כי יתן להם תשובה במוצאי שבת קודש. הגיע מוצאי"ש והשיב להם כי מסכים. שאלוהו: מפני מה המתין לתשובה זו עד מוצאי שבת? השיב להם רבי אביש:

"בתחילה חשבתי להיות בלן בבית המרחץ. די לי במקצוע זה שאין בו גאווה ואין בזה חשש מכשול של מדות ומשקולות. שם המשא ומתן הוא באמונה. אך בכל זאת הלכתי לבדוק בערב שבת את הנהגת הבלנים. והנה לדאבוני ראיתי שגם בזה חסרון גדול, שכן הבלנים נאלצים להיות חונפים לעשירים. ואף שגם העניים משלמים להם כמו העשירים, אעפ"כ חונפים הם לעשירים. אם כן, שגם במרחץ יתכן מדה שלילית כזו של חנופה, אזי מוטב כבר שאהיה רב..."

שיח שרפי קודש

מבחן מקורי...

מעשה באדם כשר שהייתה לו בת מוצלחת, וביקש להשיאה. היו בעירו שני בחורים שכל אחד מהם חפץ לישא את הבת. לא ידע האב במי מהם יבחר ומי ראוי יותר במדותיו הטובות.

החליט, איפוא, להעמידם במבחן. מה עשה? ביקש מאדם אחד לעשות עמו מריבה על ענין מסויים, כשהצדק נוטה בעליל לטובת אותו אדם. הוא הציע את הנידון לפני שני הבחורים שהם ידונו וישפטו ביניהם ויכריעו עם מי הצדק.

ואכן דנו שני המועמדים בדינם של אבי הבת וחברו. אחד מהם החניף לאבי הבת [כדי שישא לו את בתו] ועל כן זיכהו בכל דבריו. ואילו השני שהאמת והיושר היו נר לרגליו דן את אבי הבת לחובה.

או-אז השיא האב את בתו לבחור שחייבו בדין, בנימוק כי הוא האדם ההגון והישר במדותיו שלא החניף ולא נשא לו פנים.

עפ"י ספר חסידים - אורחות צדיקים

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

קידוש השם לעיני כל העמים!

"שטראוס איידה לסירת הצלה מספר 8!"

למרבה התמיהה והפלא סירבה מרת איידה לרדת לסירת ההצלה מספר שמונה - ולא לכל מספר אחר. **"אני לא עוזבת את בעלי!"** הודיעה.

בעלה, איזידור, התחנן בפניה לרדת לסירה ולהציל את נפשה אך היא בשלה: **"לא אעזוב את בעלי עד הרגע האחרון - אתו חייתי ואתו הנני מזומנת למות!"**

כאשר הגיע סיפור טביעתה של הטיטניק לאנושות, הגיע גם סיפור גבורתה של מרת איידה ע"ה לאוזני העיתונאים הגויים שפרסמו זאת ובכך נגרם קידוש השם גדול. הן מכך שסירבה להשאיר את בעלה למות לבדו, והן מכך שבעצם מסרה את מקומה בסירת ההצלה לנוסע אחר שיוכל להציל את חייו.

בתפילת 'יזכור' מיוחד שחובר לזכר בני הזוג, מוזכר מעשה גבורתה תוך ציון העובדה שלא רק מותה היה עטוף בהקרבה לזולת - אלא כל ימי בני הזוג היה רצוף מעשי חסד לעניים, מסכנים, זקנים, חולים וחלשים.

* * *

הרב גדליהו סילברסטון זצ"ל, רבה של וושינגטון, תיאר את סיפור גבורתה בדרשת חתונה בתוספת הרעיון הבא:

בחופה נמזגים שתי כוסות יין. אחת של ברכות האירוסין והשנייה של ברכות הנישואין. באופן סמלי ניתן לומר ששתי הכוסות מסמלים את שני המצבים של החיים: את התקופות הטובות - ואת אלו הרעות. כוס ישועות לצד כוס פורענות ח"ו.

כאשר אנשים קושרים את חייהם זה לא כולל רק את כוס הישועות, אלא גם אם וכאשר תגיע חלילה וחס שעת צרה!

"באשר תמות" ציטט הרב סילברסטון את מרת איידה ע"ה **"שם גם אני אמצא את קברי. עד היום שתינו יחדיו מנוס ההצלחה, כעת נשתה יחדיו מהכוס השני!"**

* * *

מה שמשלים את סיפור הגבורה הוא, שבשעה היעודה הוצע למר איזידור עצמו להתפנות לסירת הצלה אך גם הוא לא מיהר להיחדף לסירות ההצלה על חשבון אחרים - וכך העניקו שניהם את החיים לזולת!

רב החובל המנוסה והטוב ביותר בעולם, **האורד סמית**, עזב את נמל סאות'האמפטון באנגליה בדרכו לניו יורק.

כעבור ארבעה ימים - ביום ראשון בשעה 11:40 בלילה - הבחין המלח שניצב על חרטום הספינה, בקרחון ענק. הנווט היטה את הספינה שמאלה, ותוך כדי כך התנגשה בקרחון. חתך באורך של כמה מטרים נפער בדופן הימני. חמשת המדורים הקדמיים נפרצו.

* * *

ניחשתם נכון. מדובר בטיטניק "הספינה הבלתי ניתנת לטביעה". שבתוך שעות ספורות - וליתר דיוק בשעה 2:40 בלילה - שקעה כולה במצולות ים.

1517 איש נסחפו למים הקפואים, רק 712 ניצלו.

מבחינתנו הסיפור העיקרי של הטיטניק הוא סיפורה של **מרת איידה ע"ה** רעייתו של הפילנתרופ היהודי **איזידור שטראוס**.

בשעת טביעתה היו על הטיטניק אלפי מאושרים שהשכילו לרכוש מבעוד מועד כרטיס במחיר מפולפל, להפלגת בכורה בספינה היוקרתית - ביניהם שועי עולם. גם איזידור שטראוס ורעייתו היו מאותם שועי עולם.

* * *

עם האסון שידרו האלחוטנים אותות מצוקה, אך אלחוטני האניות הסמוכות נמו את שנתם. אניות רחוקות יותר כן קלטו את האותות, אך מחמת המרחק הרב לא יכלו לסייע.

מלחי הטיטניק הורידו למים את סירות ההצלה, אך הסתבר שאלו יספיקו רק לחלק מן הנוסעים: הביטחון והגאווה שהיו בלב המתכננים - כביכול האנייה לא מסוגלת לטבוע - מנעו מהם התקנת סירות הצלה במידה מספקת!

נקל לתאר את ההיסטריה שאחזה באנשים באותה שעה - ואת מה שהתרחש בעקבות אותה היסטריה! בעיתוני הימים ההם מתוארים אנשים ש...נשכו מחמת שלא פינו את מקומם לאחרים וכדו'.

* * *

"נשים וילדים תחילה!" יצאה ההוראה ונשות המחלקה הראשונה עלו על הסיפון, ומשם לסירות ההצלה שהמתינו על קו המים.

"שטראוס איידה לסירת הצלה מספר 8!"

הליגה למלחמה בשחפת ו במחלות ריאה בישראל - סניף ירושלים ע"ר

רח' שרי ישראל 5 ת.ד. 1008 ירושלים טל: 02-5380936 פקס: 02-5375618

את רב המכר של 'אלן קאר' - 'הדרך הקלה להפסיק לעשן', אפשר להשיג עכשיו במחיר מסובסד.

ליגה למלחמה בשחפת בישראל
05731-64433
05731-64433
05271-27837
08-8654633
05077-66928
052-6905406
05457-93337
05731-25984

רכסים, עכו:
נהריה:
טבריה:
אשדוד:
קרית ארבע:
בת עין:
בית א-ל:
אופקים:

02-9919377
05276-31125
05731-34537
05276-36591
05484-18490
052-7182003
052-7640114
052-3252584
05271-84766
04-8674326

בית שמש - הקריה החרדית:
רמת ב"ש א' (מ. מסחרי):
מודיעין עילית - קרית ספר:
ברכפלד:
ביתר עילית:
רחובות:
אלעד:
פתח תקוה:
הרצליה:
חיפה, דפוס אייזנבך:

02-5380936 - הפצה מרכזית:
050-6775719 איזור בית וגן:
054-5665245 איזור סנהדריה:
057-3124746 איזור שמואל הנביא:
02-6515444 איזור הר נוף:
בני ברק -
03-6186356 איזור רח' רוזנהיים:
03-5706803 איזור רח' סוקולוב:
050-4114052 איזור רח' מרים הנביאה:
077-4010562 איזור רח' צייטלין:
03-5796394 איזור רח' אלישע:
050-6733186 מבשרת ציון: